3 నిప్పుతో చలగాటం

మతిపోయి బైటపడ్డాడు సారధి. అలనాడు లక్ష్మణుడు కబంధుని ఇనుప హస్తాలనుంచి బైటపడి నిట్టూర్చిన విధంగానే, సారధి కూడా నిట్టూర్చాడు,

తనకు నిజంగానే మతిపోయిందనే విషయం సెంట్రల్‌స్టేషన్ మీద ఉన్న గడియారం 11-20 గంటల్ని సూచిస్తూండటం కళ్ళారా చూశాక బాగా అర్థమైంది. దాదాపు ఆరుమైళ్ళ దూరం తనకు తెలియకుండానే నడిచి వొచ్చాడంటే, మతి భ్రమించిందనే నమ్మాలి. పోతే మధ్యలో ఏ కారు కిందా పడకుండా ఇంతవరకూ రాగలిగాడంటే అది తన అదృష్టమనే అనుకోవాలి మరి!

శిలాప్రతిమవలె నిలబడిపోయా డతను. అలాగే నిలబడితే, చూసిన వాళ్ళు తనకు నిజంగా పిచ్చి పట్టిందని కూడా అనుకోవొచ్చు! ఇప్పుడు తనేం చేయ్యాలి? ఈ అర్ధరాత్రి ఇంటికి వెళ్ళేందుకు వాహనాలు దొరకవు; దొరికినా తాను అంత ఖర్చు పెట్టలేడు....అదీగాక ఇప్పుడు తను ఇంటికి వెళ్తే, తన ముఖంలోని ఆందోళనను చూసి, భార్య వేసే సవాలక్ష ప్రశ్నలకు తాను జవాబు చెప్పలేక కోపగించుకోవటం, ఆ కోపంలో కొంపలో ఒక చిన్న రణరంగం రూపొందటం జరుగుతుంది. కనుక, ఇక్కడే ఎక్కడన్నా యీ రాత్రి పొద్దుబుచ్చి, కర్తవ్యాన్ని నిర్ణయించుకోవటం అత్యవసర మనిపించిం దతనికి.

దగ్గర్లోనే సదరన్ రైల్వే ఆఫీసున్నది. అక్కడి వాచ్‌మన్ తనకు బాగా తెలుసు. ఈ రాత్రి అక్కడుంటే సరిపోతుంది. ఆ వూహ రాగానే సారధి సరాసరి ఆఫీసులోకి జొరబడ్డాడు.

వాచ్‌మన్ కోటయ్య గుడ్డి లాంతరు వెలుగులో చుట్ట కాల్చుకుంటున్నాడు. అడుగుల సవ్వడి అతని ప్రశాంతతను భంగపరిచింది. హఠాత్తుగా,

చిరాకుగా తల ఎత్తి చూశాడు....కాని ఎదురుగా వున్న వ్యక్తిని చూసేప్పటికి, కోటయ్య ముఖంలోని చిరాకు, పరాకు చిత్తగించకుండానే చిరునవ్వు ద్వారా బైటపడింది.

చుట్ట విసిరిపారేసి లేచి నిలబడి, "నమస్కారం—బాబయ్యా!.... ఈ అర్ధరాత్రి ఇలా దయచేశారు—?" అన్నాడు కోటయ్య.

"ఏం లేదు తాతా!....ఇక్కడ చిక్కడిపొయ్యాను. ఈ రాత్రికి ఇక్కడే పడుకోవా లనుకుంటున్నాను" అన్నాడు సారథి.

"దానికేం బాబయ్యా!........ఇక్కడ మీకు నిద్దర పడుతుందా?"

'నిద్ర సుఖ మెరుగదుగా?' అని తనలో తాను 'ఆకలి రుచినీ ఎరగదు-అస లిప్పుడు ఆ ఆకలే నన్ను బాధించటంలేదు!' అనుకున్నాడు.

కోటయ్య తన కంబళిమీద సారథికి పక్క అమర్చాడు.కాని,సారథి దానిమీద పడుకునేందుకు ఒప్పుకోలేదు. ఆ ముసలాడి కాస్త సౌఖ్యాన్నీ తానెందుకు అపహరించా లనుకున్నా డతను.

"నా కీ పక్క ఎందుకు తాతా!........ఏదన్నా చాప ఉంటే పడెయ్...."

కోటయ్య మారుమాట్లాడకుండా చాప ఇచ్చాడు.

సారథి నడుం వాల్చాడు; అతని శరీరం విశ్రాంతి తీసుకునేందుకు తగిన స్థితిలోనే ఉన్నప్పటికీ, మనస్సు మాత్రం ఉవ్వెత్తున లేచే సముద్ర తరంగాలను తలదన్నుతూన్నది.

కోటయ్య లోకాభిరామాయణం మొదలుపెట్టాడు. రోజు రోజుకూ పెరిగిపోతున్న ధరలనుగూర్చి, తన గృహ కల్లోలాలను గూర్చి అడగకుండానే చెప్పుకుపోతున్నాడు. తనను బాధించేలాటి సమస్యలే, ఇతరులను కూడా బాధిస్తూంటవనీ, ఎవరి సమస్యల్తోనే వారు సతమతమవుతూంటే, ఇతరుల గోడు వినే కుతూహలం ఎవరికీ ఏమాత్రం ఉండదనీ పాపం అతనికి తెలియదు........నిజానికి తన యీ ప్రస్తుత సమస్యను కోటయ్యకు చెపితే, అతను ఆనందించగలడా? ముందసలు అతనికి అర్థమౌతుందా?

సారథి కొంచెంసేపు ఊఁ కొట్టాడు; ఆ తరువాత నిద్రను నటిం

చాడు....కోటయ్య తనకు శ్రోత కరువైనందుకు బహుశా నొచ్చుకొని, హఠాత్తుగా మాట్లాడటం ఆపి, దుడ్డుకర్ర తీసుకొని ఆఫీసును చుట్టి వొచ్చేందుకు వెళ్ళాడు.

మలయమారుతం వీస్తున్నది. శారీరకంగా ఉదయం నుంచీ ఆఫీసులో పనిచేసి సారధి అలసిపొయ్యాడు; సాయంత్రం- కాదు-గత 2,3 గంటలనుంచీ మానసికంగా ఎంతో క్షోభ పడ్డాడు. ఇప్పుడీ మందమారుతానికి హాయిగా నిద్రపట్టి వుండవలసింది. కాని, మెదడు తెక తెక లాడుతూండగా, మిగతా శరీర భాగాలు విశ్రాంతికి ఎంత గింజుకున్నా, నిద్రను దరిజేరనీదు:

—జరిగిపోయిన సంఘటనల్లో త నెక్కడన్నా తప్పటడుగు వేశా నేమోనని సారధి చాలా తీవ్రంగా ఆలోచించసాగాడు; ఆ దృశ్యాలన్నీ తిరిగి కళ్ళముంధు తిరగ నారంభించినవి:

మిత్రుడు ప్రసాద్ బొంబాయి వెళ్తూ, ఇంట్లో మంచానపడి ఉన్న ముసలి తండ్రినీ. భార్య పద్మనూ కాస్త కనిపెట్టి ఉండమని మరీ మరీ కోరాడు. పద్మ తనకు కొత్తేం కాదు. కాలేజీలో తనకు క్లాసుమేట్. ఒక ప్పుడు పద్మలాటి భార్య తనకు లభ్యమైతే అదొక గొప్ప అదృష్టమని తను భావించాడు. కాని, సామాన్య కుటుంబంలో పుట్టి, మధ్య తరగతి జీవితంలో చావా లేక, బతకా లేక బాధలుపడే తనకూ. బొడ్డులో బంగా రంతో పుట్టి-సకలైశ్వర్యాలనూ అనుభవించే పద్మకూ పొత్తెక్కడ? తన ఊహలు పిచ్చివని గ్రహించేందుకు తనకు కాలవ్యయ మవలేదు. జీవితంలో తీరని కోరికల్లో అదొకటని నిశ్చయించుకుని, దాన్ని శాశ్వతంగా భూస్థాపితం చేయగలిగినందుకు, తనను తాను అభినందించుకొన్న క్షణాలు కూడా ఉన్నవి.

ఇక ప్రసాద్‌తో తనకు ప్రాణస్నేహమే ఏర్పడింది. అతను లక్షాధికారి ఐనప్పటికీ, ఆ తారతమ్యాల నెరుగని మధుర మిత్రత్వం తా మిద్దరి జీవితాలనూ పెనవేసుకొన్నది. విశేషించి పద్మ ప్రసాద్‌కు భార్యని తెలుసుకున్నప్పుడు తా నెంతో ఆనందించాడు. విధి అప్పుడప్పుడన్నా, కొంతమందికన్నా న్యాయాన్ని సమకూరుస్తుం దనుకున్నాడు. వారి అన్యోన్య దాంప

త్యాన్ని చూసి, సువర్ణానికి తావి అబ్బిందని తలచాడు; వారు కలకాలం సుఖ పడాలని హృదయపూర్వకంగా కోరుకున్నాడు.

కొద్దిరోజుల స్నేహంతోనే, తాను ప్రసాద్ కుటుంబంలోని వ్యక్తి వలెనే రూపొందా డనవొచ్చు, సాయంత్రం ఆఫీసునుంచి తాను బైటికి వొచ్చే వేళకు. ప్రసాదే స్వయంగా కారులో ఆఫీసు బైట తనకోసం కాచు కొని ఉండటం, తనను వారింటికి తీసుకొని వెళ్ళి సకల మర్యాదలు చేయడం; తర్వాత అందరూ ఏ సినిమాకో కలిసి వెళ్ళటం, లేదా బీచ్‌కి షికారుకు పోవటం, లేదా చీట్లపేక ఆడటం, అదీ గాకపోతే లోకాభిరామాయణంతో కాలక్షేపం చేయటం పరిపాటయింది. ఒకోనాడు రాత్రి అక్కడే భోజనం చేయటం కూడా అనేకసార్లు జరిగింది....రాత్రి యెంత పొద్దుపోయినా, తనను ప్రసాదే కారులో ఇంటి దగ్గర దిగపెడుతూండేవాడు.

—ఇంత గొప్ప వ్యక్తితోటి స్నేహం తనకు ఎప్పటికన్నా ముప్పు తెస్తుందేమోనని కూడా అప్పుడప్పుడు తాను ఆలోచించక పోలేదు. నిజానికి తన బతుకేదో తాను బతుకుతున్నాడు. ప్రసాద్‌నుంచి తాను ఆశించిం దేమీ లేదు. కాని, స్నేహమనేది అసమానులమధ్యనైతే అపస్వరాలు పలుకుతుం దనే సిద్ధాంతం తనకు తెలియంది కాదు.

తన మధ్యా, ప్రసాద్ మధ్యా ఎలాటి అపార్థాలూ లేకున్నప్పటికీ, ప్రపంచం మరోవిధంగా తలచవొచ్చు, తానేదో ఆశించి ప్రసాద్‌తో స్నేహం చేస్తున్నట్లుగా ఇతరులు అనుకోవొచ్చు. ఐతే అందుకు తను భయపడవలసిన పనిలేదు. ఇతరుల అభిప్రాయాలకు తన బాధ్యతా లేదు. ఆ మాటకొస్తే తను డబ్బుకు యెంత ఇబ్బంది పడుతున్నా, ప్రసాద్‌ను ఏనాడూ కానీ అప్పు అడగలేదు. అసలు అప్పు ప్రస్తావన లేకుండానే అతను ఇచ్చి ఉండేవాడు.... అంతదాకా యెందుకు? ప్రసాద్ చేసే ఎగుమతి దిగుమతుల వ్యాపారంలో తనకు పెద్ద జీతమిచ్చి ఉద్యోగమే ఇవ్వవొచ్చు. తను అలాటిదేమీ ఆశించి ఉండలేదు. తమ స్నేహాన్ని వెలకట్టి అమ్మేందుకు, రొఖ్ఖం చేసుకునేందుకు ఎప్పుడూ ప్రయత్నించనూ లేదు. పోతే, సినిమాలకూ, షికార్లకూ అయే ఖర్చు తనైతే ఎప్పుడూ పెట్టి ఉండలేదు కాని, తద్వారా తాను ఆనందించాలని కోరి ఉండనూ లేదు. ఆ సౌఖ్యాలు తనకు లేకపోయినా ఎలాటి విచారమూ తనను బాధించదు,

ఈవిధంగా మిత్రత్వాన్ని ఎంత గొప్పగా, పవిత్రంగా ఉంచేందుకు అవకాశం ఉంటుందో అంతగానూ ఉంచ గలిగాడు.

చిత్రం-ప్రసాదే ననుకుంటే అతనికన్న యెక్కువగానే పద్మ తనను ఆదరించేది. పుట్టిన దాదిగా ఒక కప్పుకిందనే పెరిగిన కుటుంబీకుల్ని మరిపించేది తమ మధ్య ఉన్న వాత్సల్యం.

అలా రెండు సంవత్సరాలు గడిచింది, ఒక్కనాడన్నా ఒకరివల్ల మరొకరు మనసు కష్టపెట్టుకోవలసిన సందర్భం రాలేదు. వారింట్లో తాను గడిపే కాలంలో, తాను మానసికంగానూ, శారీరకంగానూ పొందిన శ్రమను మరిచి పోయి, ఎంతో తేలికైన మనస్సుతో ఇంటికి తిరిగి వొచ్చేవాడు. బాధల్ని మరిపింప చేయగల ఆ స్నేహమే నాలుగు కాలాలపాటు పెంపొందుతూ ఉండాలని తను మనసారా కోరుకునేవాఢు.

తమ స్నేహాన్ని భంగపరిచే దుష్టశక్తులే యీ ప్రపంచంలో లేవని తాను యెన్నోసార్లు గాఢంగా నమ్మాడు; ప్రసాద్, పద్మ కూడా అదే నమ్మకంలో ఉన్నారనీ నమ్మాడు.

యీనాటి రాత్రి 9-30 గంటలవరకూ ఆ నమ్మకం పర్వత సాదృశంగా ఉన్నది. కాని, అంతలోనే ఒక మహాప్రళయం, భూకంపం వొచ్చి, ఆ పర్వతాన్ని మొదలంటా కదిలించి, కూలద్రోసి ఛిన్నాభిన్నం చేస్తుందని కలలో కూడా తలచలేదు కదా!

అలా అని కనీసం తాను అనుమానించి ఉంటే అస లా సంఘటన జరిగేందుకే వీలులేకుండా తప్పించుకొని తిరిగేవాడు కదా! ఇప్పుడంటే చేయి జారిపోయి, పగిలిపోయిన గాజు సామాను వలె తయారయ్యాక, ఎంత ఖేదిస్తే మాత్ర మేమున్నది?

అసలు ఇందులో తన బాధ్యత-లేదా, తప్పు ఎంతవరకూ ఉన్నది? తాను పొరబడ్డాడా? లేక, పొరబడ లే దనుకుంటూనే కాలు జారాడా? లేక, తన ఉద్దేశాలు ఎంత పవిత్రమైనవైనా ఆశయాలు యెంత ఉన్నతమైనవైనా, వాటి ఫలితాలు ఏవిధంగా పరిణమిస్తవో, దాన్ని బట్టే తన వ్యక్తిత్వం నిర్ణయించ బడుతుందా?

సెంట్రల్ మీది గడియారం పన్నెండు గంటలు కొట్టి మరుసటిరోజు ఆరంభమైందని హెచ్చరించింది.

ఆ మరురోజును గూర్చి తీవ్రంగా ఆలోచించేందుకు, ఆనాడు ఏదైనా చేయవలసిందంటూ ఉన్నట్లయితే, దాని పునాది క్రితం రోజు మీదనే ఆధారపడి ఉంటుందనే నగ్న సత్యాన్ని సారథి గ్రహించకపోలేదు.

కనుకనే నిన్న తలక్రిందులైన తన జీవిత నౌక ఏ స్థితిలో ఉన్నదీ, తిరిగి దాన్ని యథా స్థానానికి తేగలిగే అవకాశ మున్నదీ లేనిదీ తర్కించుకోవలసిన సమయ మిదనే హెచ్చరికను నిర్లక్ష్యం చేయటానికి వీలులేకపోయింది. అసలు జరిగిన సంఘటనను వివరంగా జ్ఞాపకం చేసుకోసాగాడు:

పదిరోజుల క్రితం సారథి బొంబాయి పోతూ. తన ముసలి తండ్రినీ, ముద్దుల భార్యనూ కాస్త కనిపెట్టి ఉండమని కోరాడు; తను సరే నన్నాడు.

తదనుగుణంగా తాను పనిగట్టుకొని రోజూ ప్రసాద్ ఇంటికి వెళ్తానే ఉన్నాడు; ముసలాయన్ను పలకరించి, ఆయన ఆరోగ్యాన్ని గూర్చి విచారించటం, కొడుకు దగ్గిర లేడని ఆయన నిరుత్సాహ పడకుండా ఉండేందుకుగాను, లోకాభి రామాయణంతో ఆయన మనసు మళ్ళించటం చేస్తూనే ఉన్నాడు. ఆ తరువాత ఒంటరిగా రోజంతా గడపవలసి వొచ్చినందుకు పద్మ విసుగెత్తి ఉంటుందని తనకు తెలుసు కనక, ఆమెతో ఎన్నో విషయాలు - తాము కాలేజిలో చదువుకునే రోజుల్లో యెవ రెవ రెలా ప్రవర్తించిందీ జ్ఞాపకంచేసుకుంటూ, ప్రస్తుతం సిటీలో ఆడే సినిమాలనూ, వాటి బాగోగుల్ని గూర్చి చర్చించుకుంటూ ఆమెకూ మానసికోత్సాహాన్ని చేకూర్చటం కూడా ఒక విధిగానే భావించి, నిర్వర్తిస్తూ వొస్తున్నాడు. ఈ విధంగా తనక్కూడా కొంతలో కొంతన్నా ఆఫీసు పనిలోని విసుగు కనిపించకుండా పోతోంది.

—కాని, మొన్న ఆఫీసులో అర్జంటు పను లుండటం వల్ల వెళ్ళలేకపొయ్యాడు; తీరా రాత్రి తొమ్మిదింటికి ఆఫీసునుంచి బైటికి వొచ్చాక, 'ఇవాళప్పుడు ఇంకేం వెళ్తాంలే' అని సరిపెట్టుకున్నాడు. అందుకని, నిన్న, రోజూ కన్నా ఒకగంట ముందుగానే ప్రసాద్ ఇంటికి వెళ్ళాడు.

హాలులో ముసలాయన దగ్గుతూ భగవద్గీత పేజీలు తిప్పుతున్నాడు. తనువెళ్ళి ఆయనకు నమస్కరించాడు.

"రా....బాబూ!....నిన్న రాలేదేం?" అన్నాడు ముసలాయన.

"ఆఫీసుపని ఉండిపోయిందండీ."

"అమ్మాయి కూడా చాలాసేపు యెదురు చూసింది; నీవొస్తే కలిసి సినిమాకు వెళ్ళా లనుకున్నట్లుంది....బహుశా ఇవ్వాళ కూడా రావేమో నను కొని, ఇంతకుముందే సినిమాకు వెళ్ళింది—" అన్నాడు ముసలాయన.

నిన్న వొస్తే యెంత బాగుండేదో అనుకున్నాడు తను. పద్మా, తను మాత్రమే సినిమాకు వెళ్తే—అదో కొత్త అనుభూతి ఐ ఉండేది. వేరే దురుద్దేశం తనలో మొలకలెత్తుతూన్న అనుమానా లేమీ లేవు; కాని, కొంచెం సరదాగా ఉండేదేమో? నిన్న రానందుకు తనను తాను నిందించుకున్నాడు; అంతకన్న ఇవాళ ఇంకా ముందుగానే రాలేకపోయినందుకు కించ పడ్డాడు కూడాను.

తన ఆలోచనల్లో ఏమీ మాట్లాడలేకపొయ్యాడు. ముసలాయన మాత్రం తన జవాబుకు యెదురుచూస్తూనే ఉన్నాడు. చివరకు "పాపం! చాలాసా ర్లనుకుంది—నీ వొస్తే బాగుండునని. పోనీ, నీ ఆఫీసుకు కారు పంపరాదా అని కూడా అన్నాను. ఎందుకనో ఊరుకుంది—" అన్నాడు.

"దానికేం లెండి....మీ ఆరోగ్యం యెలా ఉందీ?"

"మామూలే!"

ఆ తరువాత అనేక విషయాలు చర్చకు వొచ్చినవి. జీవిత సార మంతా పోను, మిగిలిన పిప్పిలోనుంచి వేదాంతాన్ని తీసి ముసలాయన అందిస్తున్నాడు. అది రుచించటం లేదని పైకి చెప్పలేక, తాను ఉక్కిరి బిక్కి రవుతున్నాడు. ఆయన మాత్రం అదేమీ గమనించే స్థితిలో లేడు.

నిజానికి తన మనస్సు పద్మ వెంటపడింది. ఆమెను చూసేందుకే, ఆమె అంద చందాలను చూస్తూ గుటకలు వేసేందుకే, ఆమెతో మాట్లాడుతూ తన్మయుడయేందుకే తా నిక్కడికి వొస్తున్నట్లు తోచింది. ఆమె దర్శనం కానందుకు యెంత మధనపడుతున్నాడు! ఇదివరకు పద్మపట్ల ప్రత్యేకాభి మానమంటూ ఉన్నదని తెలుసుకోలేక పొయ్యాడు; ఆమె దర్శనం కానందుకు తహ తహ లాడాడు!

ఐతే బైటికి వెళ్ళిన ఆమె తిరిగి ఎప్పటికి వొస్తుందో తెలియదు.

ఈ ముసలాయన ధోరణి తనకు నచ్చటంలేదు; వెగటుగా ఉందనేందుకు సంస్కారం అడ్డొస్తోంది. పద్మకోసం మనసు ఉరకలు వేస్తున్నా, తనలో ఏదో బలహీనత ప్రవేశించి, తనను పతనమయ్యే పరిస్థితికి లాగుతుందేమో ననే భయం కూడా కలుగుతోంది. అనేకసార్లు, అనేక విధాల తనను తాను మందలించుకున్నా - ఆ ఊహలు మాత్రం మరో మార్గాన్ని పట్టకుండా వున్నవి.

చివరకు ఆమె వొచ్చేదాకా ఉండి, కాస్సేపు ఆమెతో పిచ్చాపాటీ మాట్లాడి మనస్సు శాంతపరచుకొని, తనకూ నిగ్రహ మున్నదనీ, తన సంస్కారం నిజమైన సంస్కారమేననీ. తాను అంత తేలిగ్గా పతితుడయ్యే వ్యక్తి కాదనీ, తనకు తాను రుజూ చేసుకొని, విజయగర్వంతో బైటపడా లనే నిశ్చయించుకున్నాడు; అలా జరిగితే తిరిగి ఇలాటి దురాలోచనలు తన తలలో యీ జన్మకు మరి ప్రవేశించే అవకాశాలంటూ ఉండవు.

* * *

క్షణమొక యుగంగా గడుపుతూ, ముసలాయన మాటలు వింటూ న్నట్లే నటిస్తూ, వాళ్ళంతా కళ్ళు చేసుకొని పద్మ రాకకోసం ఎదురు చూడ సాగాడు.

చివరకు తొమ్మిదిగంటల ప్రాంతంలో కారు హారన్ వినబడేప్పటికి, తన ఆతృతకు ప్రతిఫలం దక్కినందుకు ఎంతో ఉత్సాహపడ్డాడు. కారు పోర్టికోలో ఆగింది. పద్మ కారు దిగి హాలులోకి హడావిడిగా వొస్తూ, హఠాత్తుగా గమనించినట్లు తనను చూసి, నమస్కరించింది. ఆమె అంద చందాలూ, వయ్యారమూ, యవ్వనశోభా కొత్తగా చూస్తున్నవాడల్లే తను నిశ్చలుడై ప్రతినమస్కారం చెయ్యటం కూడా మరిచిపొయ్యాడు.

పద్మ మాత్రం, "మమ్మ మరిచి పొయ్యారు!" అని, బుంగమూతి పెట్టి చరచరా మేడపైకి వెళ్ళిపోయింది.

ముసలాయన ఇదంతా గామనించి, "నీవు రావటంలేదని కోపం వొచ్చినట్లుంది. పిచ్చిపిల్ల! ఒక్కసారి పైకి వెళ్ళి ఆమెను శాంతింపజెయ్ నాయినా!" అన్నాడు.

మొన్న రానందుకు గాను తా నెంత బాధపడుతున్నాడో, ఆమె

కూడా అంత బాధనూ అనుభవిస్తూనే ఉన్నదని దాని తాత్పర్యం; అది తెలుసుకున్నప్పుడు ఎంతో హాయిని అనుభవించాడు. తన మనసు ఆ కుటుంబంలోని వారందరి మనసుల్తోనూ కలిసిపోయిం దన్నమాట!

ఉత్సాహంగానే తను మేడమీదికి వెళ్ళాడు: ఆమె డ్రాయింగ్ రూంలో లేదు. బహుశా పక్కనే ఉన్న ప్రసాద్ రూంలో ఉండి ఉంటుం దేమోనని అటుగా వెళ్ళాడు.

గది తలుపులు తెరిచే ఉన్నవి. ద్వారంలోకి ప్రవేశించిన తను నేలకు పాతుకొని పొయ్యాడు.

గదిలోని లైట్ల కాంతి మిరుమిట్లు గొల్పుతూన్నది.ఆమె డ్రెస్సింగ్ టేబిల్ ముందు కూర్చుని ఉన్నది. జాకెట్ విప్పివేయటం వల్లా, చీరచెంగు జారి ఉండటంవల్లా, ఆమె వీపుభాగం స్ఫుటంగా కనిపిస్తోంది. శరీర ఛాయతోపాటు,యవ్వనశోభ కూడా కలిసి, లైట్లకాంతిని ఆమె వీపులో ప్రతి ఫలింప జేస్తున్నది. మృదువుగా, బిగువుగా ఉన్న ఆమె చర్మం పురుషుడైన వాణ్ణి చలించకుండా ఉండనీయ గలదా? అద్దంముందు కాస్త పక్కకు వొత్తిగిలినప్పుడు వికసించబొయ్యే తామర మొగ్గల్లాటి రొమ్ముల సౌందర్యం తనను తాను మరిచిపొయ్యేట్లు చేయగలుగుతోంది. పద్మ ఇంత అందగత్తెని తా నెన్నడూ తలచలేదు కదా!

తనకు తెలియకుండానే—బహుశా హద్దులు మీరే కావచ్చు - మరి కొంచెం ముందుకు జరిగాడు; ఇంతవరకూ తనకు మరుగైన ఆమె ముందు భాగం అద్దంలో ప్రతిఫలిస్తూన్నది.

చిరుచెమట్లు కమ్మిన ఆమె ముఖం, మంచుబిందువు లావరించిన వికసించిన పద్మం వలెనే ఉన్నది; పైన తిరిగే ఫాన్ గాలికి చెదిరి ఫాలభాగం మీద నాట్యం చేస్తున్న ఆమె ముంగురులు, పద్మంలోని మధువును గ్రోలేం దుకు తహతహలాడి పరుగు లెత్తుతూన్న తుమ్మెద సమూహంవలెనే ఉన్నది. విద్యుద్దీప కాంతిలో ఆమె కళ్ళు మెరిసిపోతూన్నవి....తాను ఎన్నాళ్ళనుంచో కలలుకన్న స్వప్నసుందరి రక్తమాంసాలతో యీనాడు తనకు ప్రత్యక్షమైంది. ఈ సుందరి తనదైతే....!

'ఛీ....ఛీ' అనుకున్నాడు తను-తన సంస్కారం ఇంత దిగజారి

పోయినందుకు, నైచ్యపు టాలోచనలకు దారితీసినందుకు తనను తాను దూషించుకున్నాడు....ఇంకా నయం! తాను చప్పున మేలుకోగలిగాడు; ఇదే విధంగా తన యీ దుష్టపు టాలోచనలు మరి కొంచెంసేపు సాగినట్లయితే, మానవుడైన తాను, దానవుడై ఏం అపచారం-దౌష్ట్యం చేయ సమకట్టే వాడో కదా! ఆ క్షణికోద్రేకానికి బానిస గాకముందే తనను తాను రక్షించు కున్నాడు; నీతిని కాపాడగలిగాడు! మిత్రద్రోహిగా మారకుండా నిలవ తొక్కుకో గలిగాడు!

ఐతే, ఇంకా యీ ప్రదేశంలో నిలబడితే, తిరిగి ఆ వెధవ ఆలోచన లొచ్చి తనను తాను మకిచిపొయ్యేట్లు చేస్తవేమోనని భయం వేసింది. బల హీనమైన మానవత్వాన్ని నమ్మటమెలా? అంతకన్నా ఆ పరిసరాల్లోనుంచి ప్రస్తుతానికి తొలిగిపోతే, ఆ తరువాత యీ వేడంతా చల్లారి, తాను తిరిగి మామూలు మనిషి కాగలడు కదా!

ఈ నిశ్చయంతో ఆమెను పలకరించే సాహసం కూడా లేక, వెనక్కు తిరిగాడు.

"ఏమండీ! వెళ్తున్నారేం?"

మృదుమధురమైన ఆ కంఠస్వరాన్ని వినగానే అడుగు ముందుకు పడలేదు; తా నేదో దొంగతనంగా ఆమె అందాన్ని తిలకించి, పట్టుబడ కుండానే దూసుకుపోతున్నందుకు కాకపోయినా, ఆ విషయాన్ని పద్మ గ్రహించి, తనను దొంగగానే పట్టుకున్నందుకు సిగ్గుపడ్డాడు.

"రండి...." అన్నదామె ఆహ్వానిస్తూ.

అప్పుడిక తను వెళ్ళిపోవటం సబబుగాదు. అందుకని తన మన స్సులో జరిగిన సంఘర్షణను పైకి కనిపించనీకుండా విశ్వప్రయత్నం చేస్తూ, గదిలోకి వెళ్ళి సోఫాలో కూలబడ్డాడు.

"అలక వహించిన ట్లున్నారు!" అన్న దామె.

ఒంచిన తలెత్తి చూశాడు ఆమె వొంక. రొమ్ముల మీద సన్నని పమిట తప్ప వేరే ఆచ్ఛాదనే లేదు. తాను గుటకలు వేస్తున్న సౌందర్య మంతా ప్రదర్శిత మౌతూనే ఉన్నది. మీదుమిక్కిలి ఆమె ముఖంలో ఆకలి గొన్న సింహపుచూపులు గోచరిస్తున్నవి. ఎంతో ఉద్రేకాన్ని ఆ సన్నని,

మృదువైన పెదవుల మధ్య నొక్కిపెట్టేందుకు విశ్వప్రయత్నం చేస్తున్నట్లు తోచింది....

ఇదంతా తన మనోభావనేనేమో? ఇందాకటినుంచీ తాను అనుభవించినమనోవేదన తాలూకు ఛాయలే అయివుండొచ్చు!....తిరిగి తాను పతన మయ్యేఆలోచనల్ని చేసినందుకు నొచ్చుకున్నాడు.

"ఏమండీ! మాట్లాడకూడ దనుకున్నారా?"

నిజంగానే తన నోట మాట రావటంలేదు. అత్యద్భుతాన్ని చూస్తూ నిశ్చేతనుడయ్యే చూపరివలె మూగవోయాడు. ఆమె రూపురేఖా విలాసాలను చూస్తూ, అర్థంకాని స్థితిలో తికమకపడుతున్నాడు.

"మీరు రాలేదు కాని....ఆ ఇంగ్లీషు చిత్రం ఎంత బాగున్నదనీ! ఎంత ఉద్రిక్తపూరితంగా ఉన్నదనీ!"

ఆ చిత్రంలోని ఉద్రేకాన్నంతట్నీ తనతోపాటే మోసుకొచ్చి తన ముందు ప్రదర్శిస్తున్నదా యీమె అనిపించింది.

"మిమ్మ్మ వెంట తీసుకెళ్ళలేదని కోపం వొచ్చిందా?" అంటూనే ఆమె వొచ్చి తన సోఫాలోనే, తనను అనుకొని కూలబడింది. ఆ స్పర్శకు వేయి వోల్టుల కరెంట్ ముట్టుకున్నట్లయి, తాను కాస్త అవతలికి జరిగి కూర్చున్నాడు.

"కోపమైతే బతిమాలేదా?" అంటూనే ఆమె తనను సోఫా చివరి వరకూ తరిమి, ఆక్రమించేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నది.

"నాకేం కోపం—?" బతిమాలే వొంకతో ఆమె చేయరాని పనులు చేస్తుందేమోననే భయంతో, మాటలతోనే తప్పించుకునేందుకు ప్రయత్నించాడు, సారథి.

ఈనాడు అంతా విచిత్రంగానే ఉన్నది. తాను చిత్రమైన ఆలోచనలు చేసి ఎలాగో నిలవతొక్కుకున్నాడు; ఇక పద్మకూడా చిత్రాతి చిత్రమైన తలపులతో వలపులను వొలకబోసేందుకు ప్రయత్నిస్తూంటే, తనకు చిరాకు, అసహ్యం కలుగుతోంది....ఇంతకుముందు ఏ దేవతలో కరుణించి పద్మను తనదాన్నిగా చేస్తే బాగుండునని ఆలోచించిన తాను, ఇప్పు డామె తన వొళ్ళో వాలేందుకు ప్రయత్నిస్తూంటే ఆమెనే అసహ్యించుకుంటున్నాడు.

మెచ్చుకోవటాలూ, అసహ్యించుకోవటాలూ కేవలం ఆ యా మనోస్థితుల మీదనే ఆధారపడి వుంటవి కాబోలు.

"ఆ చిత్రంలోనండి....నాయకీ నాయకులు....ఎలా ముద్దు పెట్టుకున్నారని....!"

ఆమె తన ముఖాన్ని పైకెత్తి అ ముద్దుపెట్టుకున్న విధానాన్ని తన మీద ప్రయోగించి. తెలియజెప్పేందుకు ప్రయత్నించటాన్ని తాను గ్రహించలేక పోలేదు.

ఆ దుర్ఘటనకు అవకాశం లేకుండానే తాను లేచి నిలబడ్డాడు.

"పద్మా!" అన్నాడు, అధికార స్వరంతో. ఎదుటి వ్యక్తి తప్పును పట్టిన క్షణంలోనే తన ఆధిక్యత అధికమైంది!

ఆమె జాలిగా తన ముఖంలోకి చూసింది.

తాను కరిగిపోయి "తప్పు కాదూ?" అన్నాడు.

ఆ మెతకదనం ఆమెకు కొత్త ఉత్సాహాన్నిచ్చినట్లుంది.

"తప్పా?....తప్పులు చేయకుండానే బతకాలని చూస్తున్నారా?"

వాదనలోకి దిగింది; ఆ స్థితిలో వాదించటం యెంత నిష్ప్రయోజనమో, ఆ క్షణికోద్రేకాలు మానవుని పతనానికి కారణం కాకుండా కాపాడుకోవటం ఎంత అసంభవమో, ఆమెను చూస్తేనే అర్థమౌతోంది.

"పద్మా! నీకు మతిపోతోంది!" అని తాను హెచ్చరించాడు.

మద్యాన్ని సేవించి మత్తెక్కిన వ్యక్తివలె, బరువైన కనురెప్పలు విప్పారేందుకు ప్రయత్నిస్తూండగా తూలుతూనే "మతిపోలేదు....ఎందుకీ సదవకాశాన్ని పాడుచేస్తారు?" అన్నదామె.

మీదిమీదికి వొస్తూన్న ఆమెను వారిస్తూ, "తొందరపడకు....రేపు విచారించవలసి వొస్తుంది!" అన్నాడు తను.

"రేపటిసంగతి ఇప్పుడు దేనికి రండి!—" అని చెయ్యి పట్టుకున్నదామె.

పద్మ తనను తాను సంబాళించుకోలేని స్థితిలో ఉన్నది. ఆమెకు నచ్చచెప్పటం నిష్ప్రయోజనం. అదృష్టవశాత్తూ, అప్పుడు పద్మ ఉన్న స్థితిలాటి దానిలోనుంచి తాను యెంతగానో గుంజుకొని, ఇంతకుముందే బైటపడ్డాడు.

కథా నిలయం
817

కనుకనే తనను తాను నిలవతొక్కుకోగలిగాడు. ఇక లాభంలేదని మృదువైన ఆమె చేతిని విసిరికొట్టాడు. విసవిసలాడుతూ ఆ గదిలో నుంచి బైటపడ్డాడు.

"వెళ్తున్నారా?....సరే వెళ్ళండి!" అని ఆమె ఘీంకరించింది. తానదేమీ గమనించలేదు. తనను చూసి ఎవరన్నా అనుమానిస్తారని సాధ్యమైనంతగా ముఖ కవళికల్ని మార్చుకుంటూ సరాసరి రోడ్డున పడ్డాడు.

* * *

తాను చేసింది సబబా కాదా అనేది చిన్నపిల్లవాడు సైతం నిర్ణయించగలడు. తాను పతనం కాలేదు సరికదా, పద్మ కూడా పతిత కాకుండా రక్షించ గలిగాడు. ఆమె భర్తృద్రోహి కాలేదు; తాను మిత్రద్రోహి కాలేదు; తన నైతిక జీవితానికి ఒక విషమ పరీక్ష ఎదురవగా, తాను దాన్ని ఎదుర్కొని నెగ్గుకొచ్చాడు; ఇందుకు తనను తాను అభినందించుకోవలసిందే!

ఐతే, పద్మ తనను బెదిరించినట్లుగా మాట్లాడిన చివరి మాటలు కొంత కలవర పెడుతూన్నవి. కాని, ఆ ఉద్రేకమంతా చల్లారాక ఆమె కూడా ఆలోచించుకోగలుగుతుంది. తప్పు జరగలేదు కనుక పశ్చాత్తాప పడవలసిన అవసరం లేదు. పైగా ఆ దుర్ఘటన పాలు కాకుండా తప్పుకోగలిగినందుకు ఎంతో ఆనందిస్తుంది. రేపు తాను యెదురుపడితే, సిగ్గుపడినప్పటికీ, కాలు జారలేదు కనుక, ఆమె ఆత్మాభిమానానికి దెబ్బ తగలదు. తిరిగి అంతా యథాప్రకారమే రోజులు సాగుతవి.

అలా కాకుండా, తన నా క్షణంలో నిరాకరించాడని, అవమానించాడనే బాధతో కుమిలిపోయి, తన పైన లేని పోని అపనిందలు వేసి భర్తకు చెపితే?—సారంగధరుని కథ గుర్తుకొచ్చి వొణికిపొయ్యాడు సారథి. ఇందులోని నిజానిజాలు తనకూ. పద్మకూ, ఆ పరమాత్మునికే యెరుక! తననెవ్వరూ నమ్మరు కనుక, కథ ఆ విధంగా అడ్డం తిరుగుతే మాత్రం, గెలుపు పద్మదే అవగలదు. ఒకవేళ అలా జరిగినా, తన అంతరాత్మ కలుషితం అవలేదు గనుక జీవితాంతం వరకూ తాను ప్రసాద్‌పట్ల కానీ, పద్మపట్ల కానీ అత్యాచారాన్ని జరపలేదనే తృప్తన్నా మిగులుతుంది కదా!

కాలం యెంత చిత్రమైంది! సాధువును దుర్మార్గునిగా, సద్గుణ్ణి దుర్గుణుణ్ణిగా, మంచిని చెడుగా, అమృతాన్ని కాలకూట విషంగా మారు

స్తుంది! వాటి వాటి స్వరూపాలూ, గుణగణాలూ మారుతూనే ఉంటవి: ఆ మార్పు క్షణికమే కావొచ్చు; యుగాంతాలూ కావొచ్చు.

నిజానికి పద్మ చేసిన పొరబాటు తాను చేసి ఉండవలసింది. అదృష్ట వశాత్తూ తనలోని ఆ అగ్ని పర్వతం బద్దలై పరిసరాల్ని కలుషితం చేయక మునుపే, సంబాళించుకోగలిగాడు! ఆ జ్వాలల వేడికి తాను మసైపోగాక! కాని, ఇతరులు-అందునా తన మిత్రునిపట్ల ద్రోహం, సమాజంలో అవినీతి పెంపకం మాత్రం జరగలేదు. అందుకు తా నా విధిని శ్లాఘించవలసిందే!

పద్మ కాలు జారబోయినందుకు తా నామెను తప్పు పట్టలేడు. ఇంత సంస్కారమున్న తాను, ఆమె క్షణికోద్రేకాన్ని తేలిగ్గా అర్థం చేసుకో గలడు! నిజానికి అలాటి అనుభూతిని కొంచెం ముందుగా తాను పొంది ఉన్నాడాయె! తన మూడ్ మారింది కనుకనే అపచారాన్ని అరికట్టగలిగాడు.

—రేపు పద్మతో యీ విషయాలన్నీ వివరించవొచ్చు. అప్పటి కామె కూడా ప్రశాంతంగా ఆలోచించి. జరిగిన తప్పును గ్రహించి, జరగని అప చారానికి యెంతో సంతోషిస్తుంది. ఈ చిన్న విషయం (?) తా మిద్దరి మధ్యనే సమాధి చేయబడుతుంది కనుక, సామాజిక శాంతిభద్రతలకు యెలాటి ప్రమాదమూ వాటిల్లదు.

ఏదెలా జరగనీ తాను రేపు మాత్రం ప్రసాద్ ఇంటికి వెళ్ళవలసిందే! అప్పటికీ పద్మ తన అభిప్రాయాన్ని మార్చుకోనట్లయితే. ఇక తన చేతుల్లో ఏమీ ఉండబోదు! మరి కొంతకాలం అటుపోకుండా ఉండటమే దానికి మందు. తాను అనుకున్నట్లే కాలమే వ్యక్తి తత్వాన్ని క్రమంగా మార్చ గలుగుతుంది.

ఈ నిశ్చయాలతో, కలవరపడిన మనస్సు శాంతించింది. ఈ విష యాన్ని గూర్చి తాను మధనపడి కూడా ప్రయోజనం ఉండదు. తన తప్పు ఈషణ్మాత్రమూ లేదనేదే తన అంతరాత్మను పవిత్రంగా ఉంచగలుగుతుంది.

అలాటి ఆలోచనలతోనే తెల్లవారు ఝామున కాస్త నిద్రపట్టింది.

2

ప్రర్నాడు ఆఫీసులో పనిచేస్తున్నాడన్నమాటే కాని, సారథి మనస్సు మనస్సులో లేదు. గతరాత్రి జరిగిన సంఘటనే రకరకాలుగా మనోవీధిలో తిరుగుతూ, ఇంకా కలతపెడుతూనే ఉన్నది.

ఒకవేళ పద్మ తొందరపడి ఆ ఉద్రేకంలో తాను బైటికొచ్చిన వెంటనే, తనమీద లేనిపోనివి కల్పించి నలుగురికీ చెప్పి గోల చేసేసిం దేమో? అలా జరిగి ఉంటే తనను తాను కాపాడుకునేందుకు ఎలాటి అవ కాశమూ ఉండదు. ఆ ఫలితాలు ఏవిధంగా ఉన్నప్పటికీ తాను భరించవల సిందే! అలా జరిగివుంటే తాను వాళ్ళింటికి వెళ్ళటం ప్రమాదకరంగా కూడా పరిణమించవొచ్చు. కనీసం తాను అవమానపడి మనోవేదనతో కాని బైటపడలేడు.

ఒకవేళ పద్మ తనలో తానే కుమిలిపోయి, పోగొట్టుకోబోయిన పవిత్రతను కాపాడుకోగలిగినందుకు ఆనందపడినట్లయితే—? తాను వెళ్ళి నట్లయితే, తనను నీచురాలిగా చూశాడని కూడా ఆమె తలచవొచ్చు.

అటు ముసలాయన కూడా తాను ఎందుకు రాలేదా అని తీవ్రంగా ఆలోచించనూ వొచ్చు. ఎందుకు రాలేదో సవాలక్ష జవాబులు చెప్పి తప్పించుకోవొచ్చునేమో కాని, వాటిని వారు నమ్ముతార నేమిటి?

అన్నింటినీమించి అక్కడ నిజంగా ఏం జరిగిందో తెలుసుకుంటేనే కాని, తన కర్తవ్యాన్ని నిర్ణయించుకోలేడు. దేవుడు మేలుచేసి, పద్మ పశ్చాత్తాప పడితే అదే పదివేలు! కాని-యెదురు తిరుగుతే, అప్పుడు.... తనకూ, ప్రసాద్‌కూ మధ్యఉన్న స్నేహం తెగతెంపు లవుతుంది. అందు క్కూడా తాను సిద్ధపడగలడు! నైతిక విలువల్ని సాధించేప్పుడు జరిగే త్యాగం కిందనే దాన్ని జమకట్టుకోగలడు!

అంతమాత్రం చేత లోకం తనను మిత్రద్రోహిగా భావించినా,తనను తాను కించపరుచుకో నవసరం లేదు.తనకు మరోసాక్షి పద్మఉండనే ఉంటుంది. ఆ అపవాదు పద్మ వల్లనే తనకు ప్రాప్తించేది కనుక, ఏనాటికైనా ఆమె దాన్ని రూపు మాపగలదు కూడాను! ఒకవేళ అలా జరగకపోయినా,జన్మంతా ఆమె తన అంతరాత్మతో పోరాడుతూ, తాను అనవసరంగా, అక్రమంగా ఒక మిత్రునిపట్ల ద్రోహాన్ని తలపెట్టి, అపచారం చేశానని బాధపడుతూనే ఉంటుంది.

కాని, ఇతరులు పడే మనోవేదల్ని గూర్చి, ఇతరులకు తాను చేసిన మేలును గూర్చే తాను ఆలోచిస్తున్నాడు కాని, తనను తాను చేసుకున్న

కీడును గూర్చి ఏం ఆలోచిస్తున్నాడు? కొంతమంది తమ నేరాల తాలూకు శిక్షల్ని ఇతరులమీద రుద్దేందుకు ప్రయత్నించి సుఖపడుతూంటే, తాను, తనలాటివారు మాత్రం, ఇతరుల నేరాల తాలూకు శిక్షల్ని, తమ నెత్తిన వేసుకొని అనుభవించేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. న్యాయా న్యాయాలనేవి నిర్ణయించబడేందుకు ఎవ్వరూ సంసిద్ధులు కావటంలేదు; అవి వాటి దారిన పోతూ, అడ్డం వొచ్చిన వాళ్ళను ఆహుతి చేస్తూనే ఉన్నవి. కాల ఖర్మ వశాత్తు, పాంథునిమీద పిడుగుపడిన విధంగా, చెప్పకుండా, నేరంలేకున్నా, ప్రమాదంలో ఇరుక్కున్న మాదిరి-కాలసర్పం కాటుతిన్నవాళ్ళలో తానొకడు అవుతున్నాడు!

ఇక్కడ కూర్చొని చేసే యీ ఆలోచనలకు అంత మంటూ ఎక్కడ? నిజాన్ని తెలుసుకోవాలంటే, ప్రమాదాల్ని సైతం యెదుర్కొంటూనే అన్వేషించి, పరిశోధించవలసిందే!

కాని, అందుకు తన మనోస్థైర్యం చాలటం లేదు. ఎలా పరిణమిస్తుందోననే భయం తనకు పిరికిమందు పోస్తూనే ఉన్నది, పద్మ టెలిఫోన్‌లో తనను పిలిచి, రాత్రి జరిగిందంతా మరిచిపొమ్మని, తన మాన మర్యాదల్ని కాపాడే బాధ్యత తనదేననీ చెపితే యెంత బాగుండును! అప్పుడు తాను ఒక గొప్ప సత్కార్యాన్ని సాధించిన వీరునివలె రొమ్ములు విరుచుకొని వాళ్ళింటికి వెళ్ళగలడు కదా!

ఆ ఆశతోనే సాయింత్రం దాకా గడిపాడు. కాని, తాను తలచిన విధంగా జరిగేందుకు ఇదొక మానవ జీవిత గాధ! ఈ గాధలోని పాత్రలు ఒకరి ఇష్టాయిష్టాలతో, ఒకరి ఆధీనంలో ఉండి నడిచేవి కావు. ఆ యా పాత్రలు తమ తమ మనస్తత్వాలతో, క్షణక్షణానికీ మారే తత్వాలకు అనుగుణంగా నడుస్తూ, తమచుట్టూ ఉన్న వాతావరణాన్ని తారుమారు చేస్తూ, కొత్త కొత్త సమస్యల్ని సృష్టిస్తూ, నిర్మించిన శాంతి సౌధాలను నేలమట్టం చేస్తూ, అగ్నివర్షం కురిపిస్తూ, అమృతాన్ని చిలికిస్తూ....ఇంకా తమ తమ ఇష్టానుసారం ప్రవర్తిస్తూనే ఉంటవి!

కనుక, ఇలా జరుగుతుంది, అలా జరుగుతుం దనుకోవటం శుద్ధ పొరపాటు! ఎలా జరుగుతే తనకు బాగుంటుందో, తనకు అనుకూలమో,

తనకు మేలు జరుగుతుందో—ఆ విధంగా ఊహించటం, కలలు గనటం జరుగుతోంది—అంతే!

ఆఫీసులోంచి బైటపడిన తరువాత కూడా చాలాసేపు అటు ప్రసాద్ ఇంటికి వెళ్ళటమా, లేక, తన ఇంటిదోవ పట్టటమా అనే ఆలోచనలు తెగ లేదు. రాత్రి తొమ్మిదింటి దాకా ఎటూ నిర్ణయించుకోలేక పొయ్యాడు. రాత్రి నిద్రలేమి, తాను అనుభవించిన మనోవేదన, ఆలోచనలతో తెకతెక లాడే మెదడు, అలసటతో విశ్రాంతికై తహ తహ లాడే శరీరావయవాలు, నరాలు పొందిన బలహీనతకు నిలవతొక్కుకోలేని అసమర్థత ఇవన్నీ వేధిస్తూనే ఉన్నవి.... ఇప్పు డిక వాళ్ళింటికి వెళ్ళినా బాగుండదని కాళ్ళీడ్చుకుంటూ తన ఇంటివైవే నడిచాడు సారథి.

3

మర్నాడు—

నిన్న పెద్ద పొరపాటు చేశానని మథనపడ్డాడు తను. మానవుడు జన్మించిన దాదిగా నిన్న చేసినవన్నీ తప్పులేననే సంగతి ఇవాళ గ్రహించటం, ఇవాళ మంచి పనులు చేయాలని సంకల్పించుకోవటం, చేయలేకపోవటం, లేదా-మంచి పనులేనని నమ్మి, చేయటం, తిరిగి ఆ తరువాతి రోజున, గడిచిన రోజు చేసినవి మంచిపనులు కావనుకోవటం-చర్విత చర్వణంగా పరిభ్రమిస్తూనే ఉన్నది. తప్పులు చేసేందుకు కొంతకాలం, వాటిని సరిదిద్దుకొనేందుకు మిగతా కాలంగా విభజన చేసుకో గలిగినప్పటికీ, ఆ సరిదిద్దుకొనే కాలంలోనే మరికొన్ని తప్పులు జరిగిపోతూనే ఉంటవి. చివరకు జీవితంలో చేసిన తప్పులను సరిదిద్దుకునేందుకు, మరి కాలమే మిగలకుండా పోతుంది!

ఏదో ప్రమాదం జరుగుతుందేమోననే భయంతో కుమిలిపోతూ మనోవేదనను అనుభవించటం కన్న, ఆ ప్రమాదం ఎంత పెద్దదైనా సరే, మిన్ను విరిగి మీదపడినా సరే—యెదుర్కోవటమే ఉత్తమమైన పద్ధతి. అందువల్ల తప్పదనుకున్న దేదో యెదురవుతుంది; తన కీ వెధవ ఆలోచనల బాధా ఉండదు. తాను చేసిన మంచిపని ఇచ్చే ఫలితాల స్వరూపాన్ని తెలుసుకుంటే అందరికీ మంచిదే! ఇలా భయపడుతూ క్షణ క్షణమూ తనను తాను గాయ

పరుచుకోవటంకన్న, ఒక్కసారి ఆ గాయం యెంత పెద్దదైనా నరే స్వీకరించి, దాన్ని మాన్పుకునేందుకు ప్రయత్నించటం ఉచితం.

—కనుక, ఆరు నూరవనీ ఇవ్వాళ వాళ్ళింటికి వెళ్ళే తీరాలి. తాను తలిచే ప్రమాదం అల్లంత దూరంలో ఉన్నట్లయితే, తాను నిజంగా, హృదయపూర్వకంగా చేసిన సత్కార్యాన్ని పద్మకు వివరించి, అర్థమయేలా చేసి, యీ అనుమానపు మేఘాల్ని పటాపంచలు చేయగలుగుతాడు కదా! భయపడు తూండటంవల్ల పుణ్యకాలం కాస్తా గడిచిపోతే చివరకు విచార మొక్కటే తనకు శరణ్యం కాగలదు.

ఆరోజు పగలంతా ఈ నిశ్చయమే సారధిలో బలంగా పాతుకొని వేళ్లు తన్నుకుంది. తీరా సాయింత్రం ఆఫీసునుంచి బైటపడ్డాక, ప్రసాద్ ఇంటివైపు నడిచేందుకు కాళ్ళు తడబడ్డవి. తిరిగి ఆ నిశ్చయాన్ని కదిలించి వేసే ఆలోచనలు రాసాగినవి. వెళ్ళటం, వెళ్ళకుండటమనే వాటిని త్రాసులో వేస్తూ, అది యెటు మొగ్గుతోందో చూడలేక తికమక పడసాగాడు. ఆ త్రాసు నిలవడం లేదు. కొంతసేపు ఇటూ, మరికొంత సేపు అటూ ఊగుతూనే ఉన్నది.

ఈ విధంగా అతను రాత్రి యెనిమిదింటి దాకా బజార్లలో అర్థం లేకుండా, గమ్యస్థానం లేకుండానే తిరుగులాడాడు. ఒకచోట కూర్చొని—తాను వెళ్ళేందుకు అనువైన వైపు పడికట్టు రాళ్ళను వేయసాగాడు....ఆ రాత్రి తాను యెంత బలవత్తరంగా పద్మను నిరాకరించగలిగాడో, యీనాడు అంత బలహీనుడై పొయ్యాడు!

తన మనోబలమంతా, ఆ ఒక్క సంఘటనలోనూ వ్యయపరచ బడిందా?....అలా యెన్నటికీ అవదు....తాను వెళ్ళినట్లయితే నేరం చేసినవాడు, న్యాయచట్టాల్ని అతిక్రమించినవాడు, న్యాయాధిపతి సన్నిధికి వెళ్ళేందుకు భయపడే మనస్తత్వంలాటిది తనను ఆవరించిం దనుకోవాలి! నేరస్థుడు కాని తన కీ దౌర్బల్యమేమిటి? యెంతోసేపు తనను తాను నిందించుకొని, కించపరుచుకొని, తద్వారా కొంత మనోబలాన్ని పొందుతూ, ఏమీ ఐ ఉండదు లెమ్మనే నమ్మకాన్ని నమ్ముతూన్నట్లు నటిస్తూ, యెలాగో ప్రసాద్ ఇంటి వైపు నడక సాగించాడు తను.

—కాని, సందు మలుపులో కాళ్ళకు మళ్ళీ సడన్ బ్రేక్ పడింది. ఆకలిగొన్న సివంగివున్న గుహలోనుంచి ఒకసారి యెలాగో దూసుకొని బైటపడిన తను, తిరిగి కావాలని అక్కడికే వెళ్తున్నాడా? ఒకవేళ ఆ సివంగే యీసారి తన పైకి ఉరికినట్లయితే, దాన్ని యెదుర్కొనే ఆయుధా లేమీ తన దగ్గర లేవు. కేవలం ఆ విధిమీదనే భారం వేయాలి. తనను తాను రక్షించుకోలేని స్థితిలో, ఆ సివంగే తనను భక్షించినా చేయగలిగిం దేమీ లేదు!

పిశాచాలవలె వెంటాడే యీ దుష్టపు టాలోచనలు తనను పీల్చి పిప్పి జేస్తున్నవి. వీటి బాధను భరించటం కన్న, పోయి ఆ సివంగికి బలికావటమే ఎన్నుకో దగింది. ఇతరులు మూఢులై వక్రమార్గాల పయనిస్తున్నారని తాను రాజబాటను వీడటం దేనికి? ఏదైనా అక్రమం తన తలకు చుట్టుకోనీ గాక-భరించేందుకు భయపడటం దేనికి? వారి వారి అదృష్టాదృష్టాల్నిబట్టి మానవు లకు మేలూ, కీడూ జరుగుతూండటమే లోకచరిత్ర ఐతే, తాను తన గ్రహ గతుల్ని ఏనాడూ తప్పించుకోలేడు కదా!

—ఇక ఆలోచించి లాభం లేదని, సారధి చక చకా ఆ ఇంటివైపు నడవసాగాడు. తీరా గేటు దగ్గరికివెళ్ళి, కీనీడలో కొంచెం ఆగి, ఆ ఇంటిలో ఏం జరుగుతోందో గమనిద్దామని ప్రయత్నించాడు. బైటికి మాత్రం అంతా ప్రశాంతంగానే కనిపించింది. అంతా యెప్పటివలెనే ఉన్నది. అలా యెంత సేపు నిలబడినా తనకేం తెలియదని, వాణికే కాళ్ళను బలవంతాన స్వాధీనం లోకి తెచ్చుకుంటూ, ఆ వెళ్ళేది తాను కా దనే ధోరణిలో చకచకా లోనికి నడిచాడు.

యధాప్రకారంగానే ముందుగా ముసలాయన దర్శనం ఐంది. ఆయన ముఖంలో యెక్కడా కలవరపాటు కానరానందుకు సారధి కొంచెం స్థిమిత పడ్డాడు.

మామూలుగానే, "ఏం నాయనా! నిన్న రానేలేదు?" అన్నా డాయన.

ఆ కంఠస్వరంలో యెలాటి అనుమానమూ లేదు: విధి తనను అదృశ్యరూపంలో కాపాడుతూనే ఉన్నందుకు సారధికి యెక్కడలేని సంతో షమూ కలిగింది.

"ఆఫీసులో పని యెక్కువగా ఉండి...." అన్నాడు తను.

మూడ్ దానంతటదే మారుతున్న సంగతి గ్రహించ గలుగుతున్నాడు. ప్రమాదమని భ్రమించింది ప్రమాదం కా నప్పుడు, ఒక జీవన్మరణ సమస్య సానుకూలంగా సమకూరినపుడు మనస్సుపొందే ఆనందం ఆవరించిం దతన్ని.

"నిన్నా, ఇవ్వాళా కోడలు కిందికే రాలేదు నాయనా! ఆరోగ్యం సరిగ్గా లేదేమో కూడా తెలియదు. దిగులు పడిపోయినట్లుంది—"

దేవుడు మేలుచేసి ఆమె పశ్చాత్తాపపడి ఉండొచ్చు. అప్పుడు తనపని మరీ తేలి కవుతుంది. మొదట్లో తనను చూసి సిగ్గుతో కుంగిపోయినా, నదీ ప్రవాహంలో పడి కొట్టుకొని పొయ్యేవాళ్ళు, ఒకరి కొకరు ఆధారంగా వొడ్డు జేరి, విధి తమను కరుణించిం దనుకొన్న విధంగా ఇదంతా పరిణమించు గాక అనుకున్నాడు తను.

"పోయి-దాన్ని కాస్త పలకరించు బాబూ!"

సారధి లేచి నిలబడి మేడమీదికి ఒకసారి చూశాడు. పద్మ గదిలో లైటు వెలుగుతూనే ఉంది....బహుశా ఆనాటిరాత్రి జరిగిన సంఘటనతో బలహీనమై, విశ్రాంతి తీసుకుంటోందేమో! తనకు కావలసిందీ-అదే!

కొత్త ఉత్సాహంతో సారధి మేడమెట్లు యెక్కాడు. పద్మ గది వరకూ విసురుగానే వొచ్చాడు. లోపల మాట లేవో వినిపిస్తూండటంవల్ల హఠాత్తుగా ఆగిపొయ్యాడు.

ఎవరో మాట్లాడుకుంటూంటే, చాటుగా ఉండి వినే తత్వం కా దత నిది. ఐతే యీ సమయంలో, ఎవరేం మాట్లాడినా పాము చెవులతో విని అర్థం చేసుకోనిదే ముందడుగు వేసేందుకు వీల్లేదు. అందుకని పొంచివుండి వినసాగాడు.

"....ఏదో పొరపాటు జరిగింది. దాన్నిగూర్చి తరచటం అనవసర మనుకో. కాని—" ఆ కంఠస్వరం పద్మది. దీనంగా, జాలిగా ధ్వనిస్తోంది. తన సంగతే చెపుతూ, సానుభూతితో మాట్లాడుతోందేమో ననుకున్నాడు-సారధి. ఐతే, ఆమె మాట్లాడే దెవరితో? ప్రసాద్ బొంబాయి నుంచి తిరిగి రాలేదని తనకు తెలుసు. మరైతే యెవరితో?

"పొరపాటా?" అన్నదో పురుషకంఠం; అధికారం, క్రూరత్వం ధ్వనిస్తున్నాయ్. "అలాగే అనుకో. దానికేమొచ్చె?....నాకు మాత్రం తెల్లారే ప్పటికి ఐదొందలు కావాలి. తెలిసిందా?"

ఆ కంఠస్వరం యెవరిదో సారధి గుర్తించ గలిగాడు! కారు డ్రైవర్ రహీందీ. వీడి స్వరంలో ఇంత అధికారమా? ఒకవేళ పద్మ జరిగిన సంఘటనను, లోలోన దాచుకోలేక, వీడికి చెప్పిందేమో? అది విని వీడు ఆమెను బెదిరిస్తున్నాడేమో? ఒక సేవకుడికి ఇంత సాహసమా? వాడి మొహంమీద ఉమ్మేసి యెందుకు బైటికి గెంటించదు యీమె అనిపించింది.

"రహీం! నేను అస్వతంత్రురాలిని....డబ్బు ఎక్కణ్నుంచి తేగలను? నిన్ననే వెయ్యి రూపాయి లిచ్చాను కదా!" ప్రాధేయపూర్వకంగా మాట్లాడు తోందామె-యజమానురాలు!

"నిన్నటిది-నిన్నటితోనే సరి! మీ మీ విలాసాలకు నాబోటివాణ్ని బానిస చేసుకోలేదా?"

"రహీం! నిజం చెపుతున్నాను-నేను అలాటి దాన్ని కాదు!"

రహీం వికటాట్టహాసంతో గదిలోని గోడలు ప్రతిధ్వనించినవి.

"నీ వెలాటి దానివో నాకు తెలుసు! నా నోటివెంట చెప్పించాలని సరదాగా ఉన్నదా?-అదంతా ఎందుకు? రేపు పొద్దున వొస్తాను-"

బరువైన బూట్ల చప్పుడు ద్వారంవైపే వొస్తోంది; సారధి కనిపించ కుండా కీనీడలో నక్కాడు. ఈ ఆస్తిపాస్తు లన్నిటికీ, తానే అధికారాన్నంత ధీమాగా, రహీం నడచి వెళ్ళాడు.

సారధికి ఇప్పు డిప్పుడే జరిగిందంతా అర్థమౌతోంది, పద్మను వీడు ఏకవచన ప్రయోగంతో సంబోధించాడంటే, ఆ సాహసాన్ని ఆమే వీడికి ఇచ్చి ఉండాలి!....అంటే....పద్మను తాను నిరాకరిస్తే....ఆమె వీడి పాల బడిందా? ఇంత నీచానికి వొడికట్టిందా?....కావొచ్చు....అందుకనే వా డిపుడు యీమె నొక ఆట వస్తువుగా పరిగణిస్తున్నాడు. తన ఇష్టా యిష్టాలకు ఆమెను బానిసగా చేయాలని ప్రయత్నిస్తున్నాడు!

ఇంత దారుణం జరుగుతుం దనుకోలేదు—తను! ఐనా యీ పద్మకు ఎందుకు బుద్ధిలేకుండా పోయింది? అగ్నిగుండంలో పడకుండా తా నామెను ఖాపాడుతే, పక్కనే ఉన్న సుడిగుండంలోకి ఎందుకు పరుగెత్తిం దీమె?

పద్మమీది కోపంతో దేహమంతా దహించుకొని పోతున్నట్లుంది. ఈ ఆడది నిజంగా నిప్పే! ఆ నిప్పుకు పురుషుడైన తాను ఇంధనం కాకుండా తప్పించుకో గలిగాడు; కాని, అంత మాత్రంచేత ఆమె తనను తాను రక్షించుకోలేక పోయింది; ఆ నిప్పు ఆమెనే దహించి వేస్తుందని తాను తలచలేదు కదా!

కోపంతోనే సారథి పద్మ గదిలోకి దూసుకుపొయ్యాడు. పద్మ కన్నీరు మున్నీరుగా ఏడుస్తూన్నదల్లా అడుగుల సవ్వడికి తల పైకెత్తి చూసింది. ఈ రెండు రోజుల్లోనే ఆమె ఎంత మనోవ్యథను అనుభవించి ఉంటుందో, ఎంత నీరసించి-జాలి గొలిపేట్లున్నదో చూడగానే సారథి కరిగిపొయ్యాడు. గొంతు వరకూ వొచ్చిన కోపజ్వాలలు, జాలి ప్రవాహాలైనవి. 'పాపం!' అనిపించిం దతనికి.

—కాని, పద్మ మాత్రం సారథిని చూడగానే సిగ్గుపడ లేదు - సరి కదా, అసహ్యం ఉట్టిపడేట్లు, చిరాకు చూపులు విసిరింది. అంతలోనే పమిట చెంగుతో ముఖమంతా తుడుచుకొని. మూడ్‌ను మార్చుకునేందుకు నానా అవస్థా పడుతోంది. బహుశా తన కేమీ తెలియదని ఆమె పొరబడుతోం దేమో ననిపించింది.

"పద్మా! ఇంత నీచానికి వొడిగడతా వనుకోలేదు!" అన్నాడు; ఏదో అధికారం కంఠస్వరంలో దానంతటదే పలికింది.

'అంతా తెలిసి పోయిందా?' అన్నట్లు జాలిగా చూసిం దామె.

"నేను అంతా విన్నాను....నీ వింత కులటవని, జారిణివని నేను కలలో కూడా తలచలేదు!"

ఆమె గుటకలు మింగుతోంది. వొణికిపొయ్యే పెదవులను, ముని పళ్ళతో తొక్కి ఉంచేందుకు ప్రయత్నిస్తోంది. హృదయాంతరాళంలో పగిలే అగ్ని పర్వతానికి, అనుకూలంగా ఉండేట్లు మిగతా వాతావరణాన్ని అమర్చు తోందా అనిపిస్తోంది. ఇందాకట్నుంచీ విధి విసిరివేయగా తనమీద తాను జాలిపడుతూ దైన్యతతో ఉన్న ఆమె ముఖం, క్రమంగా మారిపోయి, ఆ విధివ్రాత మానవ ప్రేరితమేననే ధోరణిలో, విశేషించి ఎదురుగా ఉన్న తానే అందుకు బాధ్యుడైనట్లుగా చూస్తుం దెందుకు? జాజ్వల్యమానంగా కళ్ళు నిప్పు కణాలను చెరుగుతూన్నవి. ఇదంతా చిత్రంగా తోచిం దతనికి!

ఉన్మాదినివలె నవ్విన ఆమె నవ్వుకు గదిలోని కాంతి సైతం వెల వెలబోయింది. ఒకవేళ తా నెలాగూ తప్పు చేసిందనీ, ఇక ఇంతకన్న చెడే దేమిటనే మొండి ధైర్యంతో, తననూ యీ సమాజాన్ని కూడా గడ్డిపోచగా చూస్తూ, దేన్నీ లెక్కచేయని స్థితికి వొచ్చిందా—అనిపించిం దతనికి.

"సారధిగారూ! వొచ్చారా....తమంతట తామే అంతా తెలుసుకున్నం దుకు కృతజ్ఞురాల్ని. నాకు నోరారా చెప్పవలసిన శ్రమ తప్పించారు. మీరు చేసిన సత్కార్యం తాలూకు ఫలితా లెంత అమోఘంగా ఉన్నవో కళ్ళారా చూద్దామని వొచ్చా రనుకుంటాను....చూశారుగా!" అన్నదామె, ఖంగుమనే కంఠస్వరంతో.

ఆమె అనే మాటల అర్ధ మేమిటో సారధికి వెనువెంటనే తెలియ లేదు. తాను ఊహించని మాటలు విని నిశ్చేతనుడయ్యాడు. అంతలోనే తనను తాను తెలుసుకుంటూ తానేదో పద్మను చిన్న చూపుతో చూసేందుకు పనిగట్టుకొని వచ్చినట్లు ఆమె అపోహ పడుతున్నదేమో ననుకున్నాడు; తన కంఠస్వరంలో కూడా అధికారం ధ్వనించటం వల్ల ఆమె రెచ్చిపోయి ఉండొచ్చు.

"పద్మా!....మతిపోయిందా?" అన్నాడు సారధి.

తల ఆడిచిం దామె; ముంగురులన్నీ మొహంమీద చిందర వంద రగా పడినయ్.

"మతిపోక ఇంకా ఉండగలదా? మీకు తెలియటం లేదా?" అని ఎదురు సవాలు చేసిం దామె.

"పద్మా! కాస్త ప్రశాంతంగా ఆలోచించు...."

"శాంతా! శాం తెక్క డున్నది? ఆ రాత్రి-ఆ శాంతిని మీతో పాటే తీసుకొని వెళ్ళారు కదా?"

"నీవు అలానే అనుకుంటున్నావా? ఐతే ఆ శాంతిని తిరిగి తీసు కొచ్చాను—స్వీకరించు!"

"చాలా ఆలస్యమైపోయింది, సారధిగారూ!....ఈ ఆలస్యంలో ఏం జరిగిందో మీరు తెలుసుకున్నారుగా!"

"పద్మా! నీవు కాలు జారకుండా పై మెట్టుమీదనే నిన్ను ఆపగలిగినందుకు ఎంత ఆనందించానో తెలుసా?" అన్నాడు సారధి, అసలు విషయాన్ని విప్పిచెప్పే ప్రయత్నంలో.

"నిజమే-సారధిగారూ! నన్ను పై మెట్టుమీదనే పడకుండా పట్టుకున్నారు; కాని, అందువల్ల మేలు జరుగుతుందని మీరు అపోహపడ్డారు. నేను జారి చివరి మెట్టుమీదికి వొచ్చి నిలిచాను. అంతకన్న ఆ పై మెట్టుమీదనే జారినట్లయితే, నేను అక్కడే కూలబడి ఉండేదాన్ని కదా-అని ఆలోచిస్తున్నాను!" ఎంతో ఉద్రేకంతో మాట్లాడటం వల్ల, వేగంగా నడిచే ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలకు ఆమె రొమ్ములు ఎగిరెగిరి పడుతూన్నవి.

సారధికి మతిపోతూన్నది; ఆమె ధోరణిని అరికట్టకుంటే, ఆమె ఇష్టానుసారంగా మాట్లాడే అవకాశాన్ని కలిగించిన వా డవుతాడు.

"పద్మా! ఆ రాత్రి నన్ను నేను కాపాడుకొని, నిన్ను కూడా రక్షించినందుకు తప్పు పడుతున్నావా?" అన్నా డతను.

"తప్పొప్పులని కాదు....కాని ఆ ఫలితాలను చూసినట్లయితే, ఒక పెద్ద తప్పు జరిగేందుకు అవకాశం రాకుండా, చిన్న తప్పే చేసి ఉన్నట్లయితే బాగుండే దనిపించదా? ఘోరమూ, ఘోరతరమూ ఐన వాటిల్లో, ఏదో వొకటి చేసి తీరవలసినప్పుడు, ఘోరాన్ని చేయటం ఎన్నుకోతగింది కాదా?"

"అస లా తప్పు చేయకుండా ఉంటే—"

"అప్పుడు మానవులు దేవత లవరా? ఉద్రేకాలకు బానిసలై వొళ్ళు మరిచిన స్థితిలో చెడుపని చేస్తే అది చిలువలు పలవలై, ఊడలు దింపుకొని ఎలాటి విశ్వరూపానికి, వికృతరూపానికి దారి తీస్తుందో ఇప్పుడన్నా తెలుసు

కోండి....సరిసమాన సంస్కృతి ఉన్న మనిద్దరం కలిసిచేసే ఒక తప్పును గూర్చి, ఆ తరువాతన్నా అర్ధం చేసుకో గలిగేవాళ్ళం; పశ్చాత్తాప పడే వాళ్ళం; తిరిగి అలాటిది జరగకుండా కట్టుదిట్టం చేసుకోగలిగేవాళ్ళం. అంత మాత్రంచేత ఒకరి ఆధిక్యం, వేరొకరి అల్పత్వం రుజూ ఐన వనుకునే వాళ్ళం కాదు....ఇప్పు డేమైందీ—నే నెంత అల్పురాలి నయ్యానో—మీ రిందాక అన్నట్లు-ఎంత జాణను, వ్యభిచారిణిని, కులట నయ్యానో చూడండి—!" ఇక చెప్పలేక ఆమె ముఖాన్ని అరచేతుల్లో దాచుకొని వెక్కి వెక్కి ఏడు స్తోంది.

సారధి తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు. ఒక చిన్న సమస్యను పరిష్క రించబోయి, వేరొక పెద్ద సమస్యను సృష్టించినట్లయింది. ఇంతవరకూ ఐన దానికన్న, అవవలసిన దాన్ని గూర్చి ఆలోచించటం మంచిది.

"పద్మా! నేను నిన్ను నీచంగా చూస్తున్నానని అనుకోకు! నే నంతా అర్థం చేసుకున్నాను. కాని, నా వలెనే ఇతరులు కూడా అపార్థం చేసుకోరని చెప్పలేను....సరే....ఇప్పుడు ఆ రహీంగాణ్ని వొదిలించే స్తే సరిపోదా?"

"ఎలా?" అన్నదామె, ముఖం పైకెత్తి; ఏదో ఆశారేఖ ఆమె ముఖం మీదినుంచి వేగంగా పయనించింది: "వాణ్ని సింహాసనం ఎక్కించాక, వాడు దిగుతాడా? తన అధికారాన్ని ఎలా చలామణి చేస్తున్నాడో చూశారు కదా!—స్త్రీని, అబలను....అస్వతంత్రను; ఒక్కసారి కాలు జారుతే, రెండోసారి అంతకన్న కిందికి పోవాల్సిందే కాని, పైకి పాకే అవకాశం నా కెలా ఉంటుంది? ఈ సాలెగూటిలో ఇరుక్కొన్నాను; ఉక్కిరి బిక్కిరవటం మినహా, వేరొక మార్గ మేముంటుంది-సారధిగారూ!"

"అంత అధైర్యపడకు పద్మా! నేను వాడి వ్యవహారం చూస్తాను!" అన్నాడు సారధి, ధైర్యం చెబుతూ.

"వొద్దు....వొద్దు....ఇప్పటి కీ రహస్యం మన ముగ్గురు మధ్యనే ఉన్నది. దీన్ని నలుగుర్లోకి పోనిచ్చి రచ్చకెక్కించటం దేనికి? నేను చేసిన తప్పుకు నేనే యీ శిక్షను అనుభవిస్తాను. ఈ కుటుంబ గౌరవాన్ని కూడా

బలిపెట్టటం నా కిష్టంలేదు. నా యీ సమస్యను నేనే పరిష్కరించుకుంటాను.... మీరు మాత్రం జోక్యం కలిగించుకో వొద్దని ప్రార్ధన.... ....నన్ను ఆలోచించుకోనీండి!"

మొహాన ఉమ్మి వేసినట్లయింది, సారధికి. తాను చిలికిన అమృతం ఏ విధంగా విషపూరితమైనదో బాగా తెలిసి వొచ్చింది. తన జోక్యంవొద్దని ఆమె వారిస్తూంటే, తాను నిస్సహాయుడై పోయి, నిష్ప్రయోజకుడుగా మారి పోతున్నాడు.

"మరొక్క మాట-సారధిగారూ! తెలిసో, తెలియకో నేను తప్పు చేశాను; ఆ సంగతి మీకు తెలుసు. నేను నీచురాలినే అవుగాక! కులటనే అవుగాక! కాని, నాపట్ల కాస్త సానుభూతి చూపమని వేడికోలు!"

నీరై పోతున్న సారధి, "నీ కోసం ఏం చేయమన్నా చేస్తాను-పద్మా!" అన్నాడు.

"మీకు తెలిసిన యీ రహస్యాన్ని మరెవ్వరికీ - ముఖ్యంగా మీ మిత్రుని చెవిని పడకుండా కాపాడండి-అదే పదివేలు! ఆయన తన భార్య ఇలాటి దనే మనోవేదనకు గురికాకుండా ఉండేట్లు చూసే బాధ్యత మీది!"

'ఇంత చిన్న విషయానికే వేడికోలా?' అనిపించిం దతనికి.

"పద్మా! ఎంత దైన్యతను అనుభవిస్తున్నావు!"

"ఎవరు చేసుకున్న ఖర్మను వారే అనుభవించాలిగా మరి! పోనీండి. ఈ అవమానాగ్నిలో పడి దహించుకొనిపోయి నా పవిత్రతను కాపాడుకుంటాను-ఇక మీరు వెళ్ళిరండి."

ఆ చివరిమాట ఏవగింపుతో అన్నదో, అసహ్యంతో అన్నదో, సౌమ్యంగానే అన్నదో అర్ధంకాలే దతనికి. వాణికిపోతూ, పిల్లివలె అడుగులు వేసుకుంటూ రోడ్డెక్కాడు.

ఆ రాత్రి ఆమెలో రగిలిన నిప్పు కణాలకు భయపడ్డాడు తను; ముందు వెనుకలు ఆలోచించకుండా ఆ అగ్నిమీదికి ఉరికి, దానిమీదనే పడినట్లయితే,

అది తన శరీరంలోని కొద్ది భాగాన్ని మాత్రం కాల్చివేసేది. తను నీతిని కాపాడే సదుద్దేశ్యంతో ఆ నిప్పు జోలికి పోలేదు. ఇప్పుడది ఎంత దూరం విస్తరించి, ఎంత ప్రదేశాన్ని భస్మీభూతం చేసిందో చూస్తే నిలువునా నీరై పోతున్నాడు!

ఇప్పుడు సారధికి నిజంగానే మతిపోయింది. తన గురి తప్పినందు వల్ల, కథంతా అడ్డం తిరిగి ఎంత రసాభాస ఐందో తెలిసి వొచ్చింది. వికారంతో తలక్రిందులై పొయ్యాడు....ఆ రాత్రి ఎలా ఇల్లు జేరాడో తెలియదు.

తెల్లవారేసరికి జ్వరం వొచ్చింది.

4

నాలుగో రోజుకు కాస్త నెమ్మదించింది. ఆ జ్వరంలో, పద్మను గూర్చిన ఆలోచనల వేడి భరించరానం తయింది. తాను చేసిన తప్పు ఇప్పుడు స్ఫటికమంత స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. ఈ చేసిన తప్పును సరిదిద్దుకునేందుకు కాలచక్రం వెనక్కు మళ్ళదు కదా! పిచ్చి పిచ్చి ఆలోచనలతో సతమతమయ్యాడు.

ఐదోనాడు ఉదయం ప్రసాద్ ఇంటి దగ్గర్నుంచి మనిషొచ్చాడు.

"అయ్యగారు బొంబాయినుంచి ఇప్పుడే వొచ్చారు. మిమ్ము ఉన్న పళాన తీసుకొని రమ్మన్నారు!" అన్నా డా మనిషి.

పద్మ ఉన్నదున్నట్లు చెప్పి వేసిందేమోనని గుండెలు గుబగుబ లాడినయ్. ఐనా, తన తప్పేమీ లేదనే ధైర్యం ఉండనే ఉన్నది. అదీగాక, ప్రాణమిత్రుణ్ని చూడొచ్చు కదాననే ఉబలాటంతో వెంటనే టాక్సీలో బయలుదేరాడు.

బంగళా ముందు పోలీస్ ఆఫీస ర్లున్నారు; ఏమైందో తెలియని అయోమయ స్థితిలో లోనికి వెళ్ళాడు సారధి.

హాలులో ముసలాయన ముఖం వాడి ఉండటం కనిపించింది. వృద్ధాప్యపు బరువుతోపాటు, కొత్త బరువేదో మీద పడినట్లుగా ఆయన వాలకం కనిపిస్తోంది.

అల్లంత దూరంలో ప్రసాద్ నిర్జీవ ప్రతిమల్లే నిలబడి ఉన్నాడు. ఏమైందో తెలియక, చప్పున అతని దగ్గరికి వెళ్ళి, "ప్రసాద్! ఏమైంది?" అన్నాడు సారధి, అతన్ని కదుపుతూ.

కొలకులు నిండి, ప్రవహించే కన్నీటిని ఆపలేక ప్రసాద్, "సారధీ! ఇంత దారుణం జరిగి పోతుం దనుకోలేదు!" అన్నాడు.

ఆ దారుణం తాను అనుమానించింది అవునో కాదో తెలియలేదు, సారధికి.

"ఏమైంది?"

"రాత్రి పద్మ ఆత్మహత్య చేసుకుంది!"

సారధి శిలాప్రతిమయ్యాడు, ఆత్మహత్య చేసుకునే సాహసం ఆమె కున్నదని తా నెన్నడూ అనుకోలేదు!

"చిత్రం-తన యీ ఆత్మహత్యకు కారణం కూడా ఆమె తెలియ పరచలేదు—చూశావా! నే నామెను పువ్వుల్లోపెట్టి పూజించాను! ఏ లోప మన్నా చేశానా? నీకు తెలియదా, సారధీ! ఈ ఆడవారి ప్రకృతి ఎంత చిత్రం!" అన్నాడు ప్రసాద్.

"ఉత్తరమన్నా రాయలేదా?"

"రాసింది....తన యీ ఆత్మహత్యకు కారకు లెవ్వరూ లేరని మాత్రం రాసింది....జీవితంలో అనుభవించ శక్యం కానంత, తీరని సమస్యల్లాటివి ఏమున్నవని? అలాటి వేమైనా ఉంటే, అవి ఎంత విషమమైనవైనా, వాటిని ఎదుర్కొ-నేందుకు నేను సిద్ధంగా లేనని ఆమె ఎందు కనుకోవాలి? చివరకు ఆ కారణమన్నా నేను తెలుసుకోలేని స్థితిలో నన్ను పారేసి, అన్యాయం చేసింది-చూశావా?"

—ఆ కారణం ఏమిటో ఆమె రాయకపోవటమే మంచిది; ఐతే తన కా కారణం—తెలుసు! కనుకనే సారధి మాట్లాడలేక పొయ్యాడు.

కాని, పద్మ తనతోపాటే తన రహస్యాన్ని కూడా తీసుకొని వెళ్ళిపోయింది; ఇంతకు మినహా మరో మార్గమే ఆమెకు తోచలేదు కాబోలు! ఎంత పిచ్చి పని చేసింది!

"సారథీ!....నీ వెప్పుడన్నా....ఆమె ఇలా చేస్తుందని పసిగట్టావా? అలాటి సూచనలేమైనా గ్రహించావా?" అన్నాడు ప్రసాద్.

"లే....లేదు!"

"మరేమిటిది-ఖర్మ కాకుంటే?"

ఖర్మే మరి! ఆ ఖర్మకు తానూ కారకుడే! ఆమె ఆత్మహత్యకు తాను పరోక్షంగా కారణం! అంతకన్న యీ న్యాయచట్టాలకూ, నైతిక విలువలకూ, మానవుని కట్టడులకూ అందని, దొరకని హంతకుడు తాను! నా నెంత దుర్మార్గుడో సారథికి నసాళం అంటేట్లుగా తెలిసి వొస్తోంది.

"చూడు భాయీ! ఈ బంగళాకు పోలీసులు కూడా వొచ్చారు. ఈ కుటుంబ గౌరవం ఎంత దిగజారిందో!" అన్నాడు ప్రసాద్.

—కాని. అసలు కుటుంబ గౌరవాన్ని కాపాడేందుకు ఆ మహా ఇల్లాలు పద్మ చేసిన త్యాగం తనొక్కడికే తెలుసు! దాన్ని తాను మినహా ఇతరు లెవ్వరూ అర్థం చేసుకోలేరు కూడాను!

"నీవేం మాట్లాడవేం సారథీ!"

సారథి మాట్లాడే స్థితిలో లేడు. ఫాలభాగమంతా చెమట్లు కమ్మినవి, పత్యం తీసుకొని ఒక్క రోజే అవటంవల్ల మనిషి తూలి పడబొయ్యాడు. ప్రసాద్ అతన్ని పట్టుకొని దగ్గరున్న సోఫాలో పడుకోబెట్టి, వెంటనే డాక్టర్‌కు ఫోన్ చేసేందుకు వెళ్ళాడు.

డాక్టర్ వొచ్చి కేవలం 'షాక్' అన్నాడు. ఇంజక్షన్ ఇచ్చిన తరువాత సారథికి బాగా తెలివి వొచ్చింది. చిత్రాతి చిత్రమైన యీ ప్రపంచాన్నీ, ఇందులోని యీ వేషధారుల్నీ పిచ్చి పిచ్చిగా చూడసాగాడు సారథి!

—జనవరి, 1958